

گروه تاریخ، جغرافیا و باستان شناسی

اسماعیل همتی ازندریانی

رتبه: برگزیده اول بخش جوان

تحصیلات: دکتری

عنوان اثر: بررسی و تحلیل مجموعه معماری دستکند ارزانفود. همدان

قالب اثر: رساله دکتری

درباره پژوهشگر

اسماعیل همتی ازندریانی در سال ۱۳۶۵ در شهرستان ملایر واقع در استان همدان متولد گردید و پس از گذراندن مقاطع ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان در سال ۱۳۸۵ در رشته باستان شناسی وارد دانشگاه بوعلی سینا همدان شد و مقطع کارشناسی را در سال ۱۳۸۹ به پایان رسانید. وی سپس در سال ۱۳۹۰ در دوره کارشناسی ارشد باستان شناسی وارد دانشگاه تربیت مدرس شد و در سال ۱۳۹۲ با دفاع از پایان نامه خود با عنوان «تحلیلی بر معماری دستکند زیرزمینی استان همدان، مطالعه موردی مجموعه معماری دستکند زیرزمینی سامن واقع در ملایر» از این دانشگاه فارغ التحصیل گردید. ایشان در سال ۱۳۹۲ در مقطع دکتری باستان شناسی با گرایش دوران تاریخی وارد دانشگاه بوعلی سینا همدان شد و در سال ۱۳۹۶ با دفاع از پایان نامه خود با عنوان «بررسی و تحلیل مجموعه معماری دستکند ارزانفود. همدان» فارغ التحصیل شد. دکتر همتی در سال ۱۳۹۷ به عضویت هیئت علمی گروه باستان شناسی دانشگاه بوعلی سینا درآمد و از افتخارات ایشان می توان به کسب جوایز استعداد تحصیلی بنیاد ملی نخبگان در سال های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵، انتخاب به عنوان پژوهشگر برگزیده سال سازمان میراث فرهنگی کشور حوزه باستان شناسی در سال ۱۳۹۶، انتخاب به عنوان دانشجوی نمونه دانشگاه بوعلی سینا در سال های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ و عنوان برگزیده پژوهشی مقطع دکتری دانشگاه بوعلی سینا در سال های ۱۳۹۳، ۱۳۹۴، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ اشاره کرد. ایشان همچنین موفق به تالیف کتاب و نگارش مقالات متعدد در مجلات معتبر داخلی و خارجی شده اند که با توجه به تخصص علمی شان، بیشتر مقالات مرتبط با دوران تاریخی ایران است. دکتر همتی از سال ۱۳۸۸ در اکثر پروژه های مهم باستان شناسی استان همدان از جمله تپه هگمتانه، گیان نهانوند، گوراب ملایر، معماری دستکند سامن ملایر، معماری دستکند ارزانفود همدان، قلعه جوق فامنین، باباکمال تویسرکان، انوح ملایر و غیره فعالیت های میدانی داشته اند و درباره آثار مذکور مقالات متعددی نگارش نموده اند. از مهم ترین پروژه های میدانی به سرپرستی ایشان هم می توان به «کشف و شناسایی معبد نیویافته حاجی خان از دوره مادها» اشاره نمود که اهمیت بسپاری چشمگیری در مطالعات تاریخ معماری ایران باستان و باستان شناسی و تمدن دوره ماد دارد.

چکیده اثر

از نمونه های جالب توجه معماری دستکند ایران می توان به مجموعه آثار معماری دستکند زیرزمینی ارزانفود همدان اشاره کرد که در سال ۱۳۸۹ بر اثر فعالیت اکتشاف معدنی کشف شد. این محوطه در ۳۰ کیلومتری جنوب شرق شهر همدان و به فاصله ۲ کیلومتری جنوب روستای ارزانفود واقع گردیده است. نگارنده با استفاده از روش پژوهش میدانی، مطالعات آزمایشگاهی، پژوهش کتابخانه ای و همچنین مطالعات تطبیقی به جمع آوری اطلاعات و تحلیل آنها پرداخته است. از مهم ترین نتایج حاصل از این پژوهش می توان به شناسایی بیش از ۷۰ فضای دستکند زیرزمینی شامل اتاق ها و سالن های مرتبط با یکدیگر اشاره کرد که به صورت دستکند در عمق های متغیر ۳ تا ۷ متری از سطح محوطه ایجاد گردیده اند. از دیگر نتایج پژوهش می توان به دوره های زمانی استفاده از مجموعه آثار ارزانفود در دوره های اشکانی، ساسانی و ساسانی در قرون میانی و متاخر اسلامی اشاره کرد. علاوه بر فضاهای دستکند زیرزمینی در سطح محوطه نیز آثار معماری سنگ چین شناسایی گردید که ارتباط آن ها با فضاهای زیرزمینی از طریق ورودی های راه پله ای شکل ایجاد شده در سنگ بستر شیبستی است. مجموعه آثار دستکند ارزانفود از نظر ویژگی های معماری با مجموعه آثار معماری دستکند سامن ملایر، انوح ملایر و کمرب ملایر در استان همدان شباهت فراوانی دارد و از جهاتی هم شباهت های با آثار معماری دستکند ورجوی مراغه، حیلهور آذربایجان و نوش آباد کاشان دارد. با توجه به پژوهش های انجام گرفته برای کل فضاهای مجموعه ارزانفود نمی توان کاربری یکسانی ارائه نمود اما طبق شواهد موجود بیشتر فضاهای مجموعه در دوره های مختلف به عنوان پناهگاه مورد استفاده قرار گرفته و به نظر می رسد در بخشی از مجموعه فعالیت های مرتبط با تولید کارگاهی انجام می گرفته است و در برخی از فضاهای مجموعه نیز به عنوان محل سکونتگاهی (احتمالا به صورت موقت) مورد استفاده بوده است.

